

ATATÜRK İNKILABININ DAYANDIĞI BÜTÜNLEYİCİ İLKELER

Yrd. Doç. Dr. Süleyman HATİPOĞLU (x)

Bağımsızlık, Milli Hakimiyet, Milli Birlik ve Beraberlik, Cumhuriyetçilik, Milliyetçilik, Halkçılık, Devletçilik, Laiklik, İnkılapçılık, Barışçılık ve Akılcılık Atatürkçü düşünce sisteminin temel ilkeleridir. Bu ilkeler gerek anlamları ve gerekse amaçları bakımından birbiri ile bağlantılı ve birbirini tamamlayan ilkelere sahiptir. Bu ilkelerin amacı Türk milletini en kısa zamanda çağdaş medeniyet seviyesine yükseltmeyi hedeflemiştir. Bu ilkeler bütünüyle akılcı ve gerçekçi bir esasa dayanmışlardır; çünkü Türk milletinin hususiyetleri, onun bugünkü ve yarınki ihtiyaçları göz önüne alınarak, çağdaş hayatın gereklerine uygun bir şekilde belirlenmiştir (1).

Atatürk İnkılâbının dayandığı bütünleyici ilkeler şunlardır :

1. Milli Hâkimiyet
2. Milli Bağımsızlık (İstiklâl-i tam)
3. Milli Birlik ve Beraberlik'tir.

Şimdi sırasıyla bunların üzerinde ayrıntılı bir şekilde durmaya çalışalım:

1- Milli Hâkimiyet

Tarihi bir süreç içerisinde konuya girecek olursak, Osmanlı İmparatorluğu girmiş olduğu Birinci Dünya Savaşı'ndan mağlup çıkmış ve sonuçta 30 Ekim 1918 tarihinde Mondros Mütârikesi'ni imzalama durumuna gelmiş ve İtilaf Devletleri'ne, bu büyük imparatorluğu ortadan kaldırma, yani Şark Meselesi'ni tamamen kendi istedikleri şekilde halletme fırsatını vermişti. Adı geçen mütârekeden istifade eden, İtilaf Devletleri Atatürk'ün dediği gibi, "*Türk ata yurduna ve Türk'ün istiklâline tecavüz etmeye*" başlamışlardı (2).

Bu durum karşısında halk, devletten beklediğini bulamamış, canını, namusunu, malını korumak amacıyla kendisini savunma durumuna düşmüş ve küçük gruplar halinde Milis Kuvvetleri meydana getirerek Bağımsızlık Savaşı'nı başlatmıştı. Böylece Mondros Mütârikesi ile eli kolu bağlı bir hale getirildiği bir sırada, tevekküle boyun eğmeyerek, başkalarının kendisine tayin edeceği âkıbeti kabul etmemiştir. Bunun üzerine Türk milleti haklarını savunmak amacıyla milli cemiyetler kurarak, yaşama azim ve kararında olduğunu göstermiştir.

İşte İstanbul'daki mevcut yöneticilerin, Anadolu'nun işgaline kayıtsız tutumu, herşeyi olurlarına bırakması ve İngilizlerin bütün arzularına boyun eğilmesi memlekette yer yer bir takım milli teşekküllerin kurulmasına yol açmıştı.

Bunun üzerine M. Kemal Paşa, 5 Kasım 1918 günü Adana'da sınıf, silah ve ideal arkadaşı Ali Fuat Paşa'ya *"Artık milletin bundan sonra kendi haklarını kendisinin araması ve müdafaa etmesi, bizlerin de mümkün olduğu kadar bu yolu göstermemiz ve bütün ordu ile beraber yardım etmemiz lazımdır"* şeklinde söylemiş olduğu sözleriyle ilk Milli Mukavemet fikrini ortaya atmıştır. Daha milli mücadele başlamadan, halkın milli direnişte söz sahibi olmasını savunmuştur.

Daha sonra Mustafa Kemal Paşa İstanbul'a gitmiş ve burada da mücadele fikrini ortaya atarak, bu uğurda gayret sarfetmiştir. Bunun sonucu olarak Mustafa Kemal Paşa, Müstakil yeni bir Türk Devleti kurmak emeliyle yolu çıkararak, Anadolu'daki dağınık çalışmaları birleştirmek için Samsun'dan başlamak üzere, Amasya, Erzurum ve Sivas'da faaliyetlerde bulunmuş neticede Türk Milletinin isteği doğrultusunda yurdu kurtaracak milli bir teşkilat tesis etmişti. Bunu yeterli görmeyip, Ankara'da da Büyük Millet Meclisi'ni teşekkül ettirip, Türk Milli Mücadelesi'ni dünyaya duyurmaya çalışmıştı.

Böylece hayatının 39. yılına bastığı ayda Mustafa Kemal Paşa, Türk milletini kurtarma ve yeni bir devlet tesis etme devrine girmiş oluyordu. Öte yandan Mustafa Kemal Samsun'a çıktıktan sonra İstanbul'da sadaret makamına yazdığı raporda: Türklüğün yabancı idaresine tahammülü olmadığını, İzmir'in Türklerce önemli vilayetlerden biri olduğu, hiçbir yabancıya memleketimizi işgaline razı olamayacağımızı, askeri kuvvetle yapılan bu işgalin geçici olduğunu ifade ettikten sonra Milli Mücadele'nin istikametini şöyle tayin ediyordu: *"Millet tek vücut olup hakimiyet esasını ve Türk duygusunu hedef tutmuştur."* Böylece Milli Mücadele'nin birliğe, Milli Hakimiyet ve Türk milliyetçiliği fikrine dayanacağını belirtiyordu (4). Atatürk işte böyle bir görüş ve imanla mücadeleye başladı. Atatürk'te bu güven duygusu hesaba katılmadıkça Milli Mücadele'yi izah etme imkanı yoktur. Atatürk, millete olan güvenini, sonradan, nutkunda şu sözlerle dile getirecekti: *"Ben 1919 senesi Samsun'a çıktığım zaman elimde maddi hiç bir kuvvet yoktu. Yalnız büyük Türk milletinin asaletinden doğan ve benim vicdanımı dolduran yüksek manevi kuvvet vardı. Ben işte bu milli kuvvete, bu Türk milletine güvenerek işe başladım".*

Gerçekten de Mustafa Kemal, müsait olmayan bu şartlarda başlattığı milli istiklâl mücâdelesini başarmak için millete, milletin âzim ve kararına müracaat etmiştir. Nitekim daha 1919 yılında yayınlanan Amasya tamiminde “Milletin istiklâlini yine milletin âzim ve kararı kurtaracaktır (5) demiştir. O zamana kadar kimsenin söylemeğe bile cesaret edemediği bu açık samimi ve cesur görüşler, Erzurum Kongresi’nde de “*Kuvâ-yı Milliye’yi âmil ve millet irâdesini hâkim kılmak esastır*”(6) maddesiyle yerini almıştır.

Böylelikle, Milli Mücadele’mizin her safhası, bu mücadelenin kahraman öncüsünün dehasını göstermesi bakımından olduğu kadar, hürriyet ve istiklâline bağlı milletimizin sahip bulunduğu meziyetleri ortaya çıkarması bakımından da gelecek nesillere her zaman gurur, şevk ve heyecan veren bir muhteva taşımaktadır.

İnanılması güç noktalardan biri, Mustafa Kemal’in, açılacak yeni bir savaştan Türk milletinin galip çıkacağına tâ başından inanmış olarak Milli Mücadele’nin öncülüğünü yapmış olmasıdır. Gerçekten de, Mustafa Kemal, Anadolu’ya geçer geçmez yeni bir mücadelenin zaruretini olduğu kadar, bu mücadeleden muzaffer ayrılacağımıza olan sarsılmaz kanaat ve imanını da her vesile ile halka intikal ettirmeğe önem vermiş ve bu suretle, mütareke döneminin memlekette açtığı yılgınlık havasını dağıtmaya gayret etmiştir. Atatürk’ün, daha kongre toplanmadan, Erzurum Müdafaa-i Hukuk teşkilatıyla yaptığı ilk temaslarında bile işlediği konu budur.

Nitekim, Erzurum Kongresi sırasında 9 üyelik Heyet-i Temsiliye seçildi ve Mustafa Kemal Paşa başkan oldu. Bu heyetin yetkileri çok genişti. O derece ki; Heyet-i Temsiliye’ye vatanın tamamıyetini ve milletin istiklaline temin hususunda her türlü tedbir ve siyasi icrada bulunma yetkisi verilmişti. Daha sonra gerçekleşen Sivas Kongresi sırasında ise; Heyet-i Temsiliye’ye altı yeni üye seçilerek, Sivas Kongresi’nden sonra, üye olan Refet Bey ile birlikte, sayı 16’ya yükseltilmişti. Kısaca şunu belirtmek isterim ki, Heyet-i Temsiliye Anadolu’da kurulan, Erzurum ve Sivas Kongrelerine katılan üyeler tarafından seçilmiş, yani milletin iradesini temsil eden geçici bir hükümet durumuna gelmişti. Böylece Heyet-i Temsiliye yer yer işgal altında bulunan kutsal Anadolu topraklarını savunma görevini fiilen üstlenmiş oluyordu.

Buradan hareketle Heyet-i Temsiliye ve onun başkanı büyük Atatürk, bütün bağımsızlık savaşı sırasında Kuvâ-yı Milliye’nin en büyük destek ve dayanağı olmuştur. Zira Türkiye’de Milli İrade, Milli Hakimiyet gibi kavramlar siyasi hayatımıza ilk defa Milli Mücadele ve ulu önder Atatürk’le birlikte girmiştir.

Öte yandan, Sivas Kongresi'nden sonra da, Milli İrade'nin sesi olarak İrade-i Milliye adında bir de gazete neşredilmeye başlanmıştır (7). Daha sonra ise Ankara'da yayınlattığı gazeteye de Hakimiyet-i Milliye adını vermiştir (8). Bu gazeteler ile Türk İstiklal Hareketi'nin sesi içerde ve dışarda duyurulmuştur.

Ayrıca Erzurum ve Sivas Kongreleri'nin kararlarına benzer ve Türk Milli Mücadele'sinin ve bağımsızlık savaşımızın en önemli belgesi olan Misak-ı Milli'nin Osmanlı Mebusan Meclisi'nde kabul edilmesi ve bu belgenin Türk Kurtuluş Savaşı'nın hedefi olarak ilan edilmesi, halk adına alınmış en büyük karardır. Yine güzel yurdumuz ve kutsal Anadolu toprakları işgal altında bulunduğu bir sırada Ankara'da 23 Nisan 1920 günü de TBMM açılarak, milli hakimiyet tesis edilmiştir. Böylece savaşın tam ortasında Milli Mücadele'nin TBMM tarafından yürütülmesi istemez yeni devletin temelini millet iradesine dayandığını göstermektedir.

Bu takip ettiğimiz tarihi duruma göre 1919 yılı Türk milletinin istikbalini hazırlayan fikirlerin ortaya atıldığı bir yıldır. Dağınık Milli Mukavemetler, Mustafa Kemal liderliğinde, Milli İrade prensibine göre toplanmış, Türk milletinin birliğini temin etmek ve yeni bir devlet şekli ile idare edilmenin gereği belirtilmiş ve buna göre her müşkülü yenebilme yoluna gidilmiştir (9).

Milletin isteği ve Mustafa Kemal'in konuşmaları da tetkik edilmesinden anlaşıldığına göre, Mustafa Kemal bütün milli kuvvetleri ve cemiyet halinde kurulan toplulukları, mukaddes vatan bütünlüğü içinde birleştirmeyi hedef göstermiştir. Bu prensipler çok kesin ve açıktır. İlk önce her yönü ile istiklali tam, Milli Hakimiyet'e dayanan ve cumhuriyet idaresiyle doruk noktasına ulaşan bir devlet idaresi kurmaktır. Bu doğrultuda Atatürk, Türk milletine daima güvenmiştir. Türkiye Cumhuriyetini kurarken burada Türk halkının Milli İrade'sine güvenmiştir. Halkın seçeceği temsilcilerle ülkenin yönetilmesi esas alınmıştır.

Böylece, Atatürk son Türk Devletini bölmek ve parçalamak isteyenlere, onların hainane emellerini gerçekleştirmeye fırsat vermemek ve millet varlığının sonsuza kadar devam etmesini sağlamak için devlet ve millet hayatına "*Milli Hakimiyet*" düsturunu getirmiştir. O'na göre "*Milli Hakimiyet öyle bir nurdur ki onun karşısında zincirler erir, taç ve tahtlar batar, mahvolur, Milletlerin esareti üzerine kurulmuş müesseseler her tarafta yıkılmaya mahkumdur.*" (10)

Buna dayalı olarak Atatürk 1922 yılında yaptığı bir konuşmada : (11) "*Cihan tarihinde bir Cengiz, Bir Selçuk, bir Osman devleti tesis eden ve bunların hepsini*

hadiselerle tecrübe eden Türk milleti bu defa doğrudan kendi nam ve sıfatlarında doğuştan taşıdığı kabiliyet ve kudretle yerini aldı. Millet mukadderatını doğrudan doğruya eline aldı ve milli saltanat ve hakimiyetini bir şahısta değil, bütün fertleri tarafından seçilmiş vekillerden meydana gelen bir yüce mecliste temsil etti. İşte o meclis, yüce meclisinizdir. TBMM'dir ve bu hakimiyet makamının hükümetine TBMM Hükümeti derler. Bundan başka bir saltanat makamı, bundan başka bir hükümet heyeti yoktur ve olamaz” diyerek devletin bir halk devleti hükümetin bir halk hükümeti olduğunu belirtmiş oluyordu.

Artık O'nun *“Hakimiyet kayıtsız şartsız milletindir”* sözü sadece meclis binasını aydınlatan ilahi bir avizesi değil asker, sivil her kesimden Türk milletini sevk ve idareye talip olanların da vicdanlarını aydınlatan bir meşaledir, bir nurdur. Kimsenin bu meşalenin aydınlattığı feyizli yoldan dönmesine yani demokrasi yolunun dışına çıkmasına imkan yoktur. Aksi takdirde bu millet için bir sapıklık ve hiyanet olur. Oysa bu gerçeği Atatürk şöyle dile getirmiştir; *“Milletin irade ve emeline uymayanların tahili acıdır, eninde sonunda yok olmaktadır”* (12).

Öte yandan Milli Mücadele'nin, büyük zaferle neticelenmesi sonucunda içerde ve dışarda insanlığın gözü Ankara'ya çevrilerek yeni devletin ne olacağı, ne ile idare edileceği gibi bir takım kafaları kurcalayan sorular ortaya atılmıştır. Bu sorulara karşılık olarak, 1 Kasım 1922 tarihinde saltanatın kaldırılması ile cumhuriyet idaresine yol açılmış oluyordu. Zaten, Milli Mücadele'nin başından beri yapılan hareketler ve takip edilen yol, cumhuriyet idaresine gidecek olan yoldu. Neticede, 29 Ekim 1923 günü doğan çocuca ad konularak cumhuriyet idaresi TBMM'de ilan edildi.

Bilindiği gibi Cumhuriyet *“Halkın; hakimiyeti, doğrudan doğruya veya seçtiği temsilci aracılığıyla kullandığı devlet şeklidir”* diye tarif edilir. Bu tariften hakimiyetin kayıtsız şartsız millete ait olduğu, yani millet iradesinin devlet idaresinde hakim olduğu, bir idare şekli anlaşılır. Bu da; devletin demokratik prensipleri uygulaması, yani hiç bir kayıt ve şarta tabii olmadan milletin belirli bir yaşa gelmiş bütün fertlerinin kendi yöneticilerini kendi içerisinde ve kendisi için seçmesi ile mümkündür. Seçim unsuru Cumhuriyet idarelerinin mahiyetini belirleyen yegane ölçüdür, bunlar totaliter Cumhuriyet, seçkinler Cumhuriyeti, demokratik Cumhuriyet gibi. O sebeple iktidarın kaynağı Cumhuriyet idarelerinde çok önemlidir. Bizim Cumhuriyetimizde bu kaynak tamamıyla milletin kendisi ve bütünüdür. Atatürk bu durumu, *“Bugünkü hükümetimiz*

doğrudan doğruya milletin kendi kendine, kendiliğinden yaptığı bir devlet teşkilatı ve hükümetidir ki, onun adı Cumhuriyettir” (13) sözleriyle açıkca belirtmektedir.

2- Milli Bağımsızlık (İstiklâl-i Tam):

Bağımsızlık, en önde gelen Atatürk ilkesidir. Zira Milli Mücadele dediğimiz büyük olay, herşeyden önce bu ilkenin gerçekleşmesi için yapılmış ve sonunda başarıya ulaşmıştır. Çünkü esas olan, bağımsızlığına kastedilen Türk milletinin haysiyetli ve şerefli bir millet olarak yaşaması idi; bu esas da ancak milletin hürriyet ve bağımsızlığına sahip olmasıyla mümkündür. Milli Mücadele'nin parolası, “*Ya İstiklal ya ölüm!*” olmuştu (14). Böylelikle Atatürk'ün bağımsızlık anlayışı, kayıtsız ve şartsız bir şekilde bağımsızlıktır. Nitekim Atatürk'ün belirttiği gibi; (15) “*İstiklal-i tam, denildiği zaman, bittabi siyasi, mali, iktisadi, adli, askeri, harsi ve ilah her hususta istiklal-i tam ve serbest-i tam demektir. Bu saydıklarımın herhangi birinde istiklalden mahrumiyeti, millet ve memkeletin mana-yı hakikisiyle bütün istiklalin mahrumiyeti demektir*” şeklindeki sözleriyle Atatürk'ün tam bağımsızlık ilkesi Türk tarihinde net bir şekilde tartışmasız olarak yerini almıştır.

Atatürk Nutuk'ta objektif bir zorunluluk olarak ele aldığı tam bağımsızlık kavramı hakkındaki daha ferdi fikir ve duygularını da 22 Nisan 1921 tarihinde **Hakimiyet-i Milliye** gazetesine verdiği şu beyanatla da açıklamaktadır (16) : “*Hürriyet ve İstiklal benim karakterimdir . Ben milletimin ve büyük ecdadımın en kıymetli mevrusâtından olan aşk-ı istiklal ile meftur bir adamım... Bence bir millette şerefin, haysiyetin, namusun ve insanlığın doğup yaşabilmesi mutlak o milletin hürriyet ve istiklaline sahip olmasıyla mümkündür. Ben şahsen bu saydığım vasıflara çok önem veririm ve bu vasıfların kendimde varlığını iddia edebilmek için milletimin de aynı vasıflarla nitelenmesini şart ve esas bilirim. Ben yaşabilmek için mutlaka müstakil bir milletin evladı kalmalıyım. Bu sebeple milli istiklal bence bir hayat meselesidir.*” diyerek hürriyetin ve bağımsızlığın yaşamak için hava ve su kadar gerekli olduğunu belirtmiştir.

Bu arada Atatürk, Osmanlı Devleti'nin ekonomik gelişmesini engellemiş olan kapitülasyonları çeşitli konuşmalarında şiddetli bir şekilde eleştirmiştir. Mesela 25 Aralık 1922 tarihinde Le Journal muhabiri Paul Herriot'ya Çankaya'da verdiği beyanatta; “*Kapitülasyonların Türk Milleti için ne derece menfur birşey olduğunu size tarife muktedir değilim. Bunları diğer şekil ve namlar altında gizleyerek bize kabul ettirmeğe muvaffak olacaklarını tasavvur ve tahayyül edenler bu konuda pek çok*

aldanıyorlar. Zira, Türkler kapitülasyonların idamesi kendilerini pekaz bir vakitte ölüme sevkedeceğini pek iyi anlamışlardır. Türkiye esir olmaksansa, son nefesine kadar mücadele ve mücahehede bulunmağa azmetmiştir.” (17) diyerek tam bağımsızlığın Türk milleti için ne derece önemli olduğunu vurgulamıştır.

Ayrıca Atatürk, Türk Milli Mücadelesinde bu ilkenin önemini şu sözleriyle de belirtmiştir (18) : *“İstiklal ve hürriyetlerini her ne bahasına ve her ne mukabilinde olursa olsun, ihlal ve takyide asla müsamaha etmemek; İstiklal ve hürriyetlerini bütün manasıyla koruyabilmek; ve bunun için icap ederse, son ferdinin, son damla kanını akıtarak, insanlık tarihini şanlı örnek ile süslemek! İşte bağımsızlık ile hürriyetin hakiki mahiyetini, geniş manasını, yüksek kıymetini vicdanında kavramış milletler için temel ve ölmez prensip...”* olduğunu açık bir dille ifade etmiştir. Böylece bağımsız devletlerdir ki, ülkelerinin iç ve dış politikalarını başka ülkelerin karışmasına imkan vermeksizin çizebilir ve yürütebilirler. Dışa bağımlı ülkeler için böyle bir serbestlik söz konusu olamaz.

İşte Milli sınırlarımız içinde, millet hakimiyetine dayalı istiklali tam bir devlet olarak varlığımızı sürdürmek, bu temel ilkeler uğrunda her türlü fedakarlığı, her an yapmaya hazır olmak, Atatürkçülüğün özünü ve amacını oluşturmaktadır.

Bu amacı gerçekleştirmek için şüphe yok ki herşeyden önce güçlü olmak ve kendi kuvvetimize dayanmak gerekmektedir (19). Aksi takdirde milli bağımsızlığı tehlikeler bekleyebilir ve ayrıca mali bağımlılık siyasi istiklali tehlikeye sokabilir.

Yukarıdaki ifadelerimize dayanarak, Atatürk'ün 1 Mart 1922 günü Türkiye Büyük Millet Meclisinin üçüncü toplantı yılını açarken mali bağımsızlık hususunu da şu şekilde dile getirmiştir : (20) *“Bugünkü kutsal mücadelelerimizin gayesi istiklal-i tamdır, İstiklaliyetin tamamıyeti ise ancak istiklal-i mali ile mümkündür. Bir devletin maliyesi istiklalden mahrum olunca o devletin, bütün hayat kollarında bağımsızlık felce uğramıştır. Çünkü her devlet uzvu ancak maliye kuvvetiyle yaşar. Mali bağımsızlığın korunması için ilk şart, bütçenin iktisadi bünye ile orantılı ve denk olmasıdır. Dolayısıyla; devlet bünyesini yaşatmak için harice müracaat etmeksizin memleketin gelir kaynaklarıyla idareyi temin çare ve tedbirlerini bulmak lazım ve mümkündür.”* Görüldüğü gibi, Atatürk tam bağımsızlık hedefinde o kadar kararlı ve hassastır ki, bu davada esnek ve tedrici bir strateji izlemeyi aklından bile geçirmemiştir. Böylece Milli Bağımsızlık hedefini Milli Mücadele'nin başından beri bütün açıklığı ve tavizsizliği ile net bir şekilde ortaya koymuştur. Nitekim Sivas

Kongresi'nde yakın arkadaşları arasında bile Amerikan mandasını müdafaa edenler olduğu halde, O bu tür yaklaşımlara hiçbir şekilde iltifat etmemiştir. Lozan Barış Konferasında ise kapitülasyonlar, en çetin pazarlık konularından birini oluşturmuş, fakat Atatürk bu konuda da tavizsiz tutumunu sonuna kadar ısrarla sürdürmüştür (21).

Bu hususta şunları da söylemek gereklidir; Atatürk'ün tam bağımsızlık anlayışının, yabancı düşmanlığı veya dış ilişkilerde yalnızcılık politikası anlamına gelmediğini de önemle belirtelim (22). Ayrıca bütün dünya milletleri arasında, her alanda iş birliği yapılmasını ilk savunan devlet adamı Atatürk olmuştur. Çağımızda bu yola girilmiş; yeryüzünde yoksul insanlar ve toplumlar buldukça; dünyanın mutluluğa kavuşmasının, ileri ülkelerin bile rahat ve mutlu olmasının imkansızlığı ortaya çıkmıştır. O halde, uluslararası yardımlaşma ve dayanışmaları ister maddi, ister manevi alanlarda olsun, tam bağımsızlığı yok eden bir davranış veya ilke saymak doğru değildir. Kendi zamanında dış yardıma ve dayanışmalara önem veren, imkanlar hazırlamaya çalışan Atatürk, çeşitli sözleriyle bu işlemlerin, gerçekten milli bağımsızlık, hakimiyet ve hürriyeti kısıtlayan bir durum oluşturmamasını istemiştir (23).

Biliyoruz ki, Büyük Önder, gerçekçi bir devlet adamı ve düşünürdü. O, içinde bulunduğu ülkenin ve dünyanın gerçeklerini görerek bütün politikasını bunlardan çıkarmak kararında ve yolundaydı. Hatta Atatürk *"Biz yönetimimizi hayattan çıkardık"* demişti. O halde, kendi zamanında öngördüğü ve çareler aradığı uluslararası işbirliğini, bugünkü metod ve şartlar içinde, Milli bağımsızlık ilkesini zedelemeyecek, biçimde en iyi uygulayacak, bu işbirliği ve dayanışmanın sınırı, Atatürk için tam bağımsızlık ve egemenlik ilkesinin müsaade ettiği sınır olacaktı... Türkiye'nin yöneticileri bu hassasiyeti dikkate alarak yürütecekleri, karşılıklı iyi niyet ve hoşgörüye dayalı ve her türlü yardım konusunda Atatürk'ün isteğinden dışarı çıkmamış olacaktıdır (24).

Zaten batının emperyalist devletlerine karşı girişilen Türk Bağımsızlık Savaşı'nın temelinde Türk insanının istiklalini kazanma isteği yatmaktaydı. Bu savaşın sonunda mutlu sona ulaşarak; yeni Türk Devleti uluslararası hayatta yerini de Lozan Antlaşması ile almıştır.

3. Milli Birlik ve Beraberlik :

Biraz da Milli Birlik ve Beraberlik İlkesi üzerinde duralım; Milli Birlik ve beraberlik, milletçe, bir arada yaşamayı ve bütünlüğü ifade eder. Milli Birlik ve beraberlik, Türk devletini oluşturan kişilerin, karşılıklı sevgi ve saygı ile birbirlerine bağlanmasını; ortak amaçlara yönelik olarak varlığını devam ettirmesini belirtir. Milli Birlik ve beraberlik, Milliyetçilik İlkesininin tabii bir sonucu ve bu ilkenin öngördüğü ortak amaçların bir görünümüdür. Milli birlik ve beraberlik, Milletçe birliği, beraberliği ve bütünlüğü ifade ettiğinden milli devletin bir yönden de gerçekleşme vasıtasıdır (25).

Bu cümleden yola çıkarsak, gerçekten Milli Mücademiz Milli birlik gücümüzün tilsiminden kuvvet bularak başlamış, gelişmiş ve kesin zafere ulaşmıştır. Nitekim Atatürk, X. Yıl Nutku'nda "*Çünkü Türk Milleti Milli birlik ve beraberlikle güçlükleri yenmesini bilmiştir*"(26) demek suretiyle, Milli Mücadele'nin kesin zafere ulaştırılmasında ve Türk İnkılabının gerçekleştirilmesinde, Misak-ı Milli sınırları içindeki milletimizin adeta tek bir yürek, tek bir yumruk gibi hareket etmesinin en büyük etken olduğunu ifade ederken, aynı zamanda milli birliğe vermiş olduğu önemi de bir kere daha belirtmiş oluyordu (27).

İşte bu yüzdendir ki, Bağımsızlık Savaşımızın ilk günlerinden itibaren Atatürk'ün üzerinde durduğu en önemli konuların başını şüphesiz "*Milli Birlik ve Beraberlik*" ilkesi teşkil etmiştir. Bu hususta Atatürk: (28) "*Biz esasen Milli varlığın temelini Milli Şuurda ve Milli Birlikte görmekteyiz*" diyerek bu konuda da gerekli her türlü tedbiri almıştır. Özellikle din ve mezhep ayrılıklarının, bu ayrılıkların yüzyıllarca süren çekişmelerinin Milli birliğimizi ne derece sarstığını çok iyi bilen O dahi insan, bu konuda üzerinde çok büyük hassasiyet göstermiştir. Bir konuşmasında bu konuda şunları söylemiştir : "*Din ve mezhep herkesin vicdanına kalmış bir iştir. Hiçbir kimse hiçbir kimseyi ne bir din, ne de bir mezhep kabulüne zorlayamaz. Din ve mezhep hiçbir zaman politika aracı olarak kullanılmaz*" ancak bu direktifi çok iyi anlamak ve milli birliğimizin devamı bakımından buna harfiyen uymak mecburiyetinde olduğumuzu bir defa daha hatırlatmakta fayda görüyorum. Gerçekten de Atatürk'ün sadece bu sözlerinin gerçek anlamı üzerinde derin derin düşünmek ve bu güne kadar bu direktifin ne kadar uygulanabildiğini iyi değerlendirebilmekte sonsuz faydalar vardır (29).

Ayrıca Atatürk, Milli birliğin ve beraberliğin önemini ve anlamını da şu şekilde ifade etmektedir: (30) "*Bir yurdun en değerli varlığı, yurtdaşlar arasında Milli birlik, iyi geçinme ve çalışkanlık duygu ve kabiliyetlerinin olgunluğudur. Millet varlığını ve yurt erginliğini korumak için bütün yurtdaşların canını ve herşeyini derhal ortaya koymağa*

karar vermiş olmak, bir milletin en yenilmez silahı ve koruma vasıtasıdır. Bu sebeple, Türk milletinin idaresinde ve korunmasında milli birlik, milli duygu, milli kültür en yüksekte göz diktiğimiz idealdir.” Böylelikle Atatürk, *“Bilelim ki, kazandığımız başarı milletin kuvvetlerini birleştirmesinden ileri gelmiştir. Eğer aynı başarıları ve zaferleri ileride de kazanmak istiyorsak, aynı esasa dayanalım”* demekle, ülkenin yüce ülkü ve çıkarları bakımından fikir ve uygulama alanında birlik olmanın getireceği kazançları belirtmektedir (31).

Yine Atatürk’ün *“Asıl olan iç cephe dir. Bu cephe bütün ülkenin, bütün milletin vücuda getirdiği cephe dir. Önemli olan, ülkeyi temelinden yıkan, milleti tutsak ettiren bu cephenin düşmesidir”* şeklindeki görüş ve yargısını milletimiz için değişmez bir temel saymalıyız. Buna dayalı olarak Atatürk, bu uğurda büyük çabalarda bulunmuş, her şeyden taassup göstermekten hoşlanmamakla birlikte, milli egemenlik, milli şuurla, ülke ve milletin birliği, bütünlüğü, üzerinde büyük bir titizlik ve inanca durmuştur. Anayasanın üçüncü maddesindeki. *“Türkiye Devleti ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür”* yargısı Atatürk’ün büyük ülkü ve inancına uygundur (32).

Görüldüğü gibi Atatürk, yeni kurduğu devletin de ancak bütün fertleri ile birlikte modernleşmenin gerçekleştirilebileceğini daima vurgulamıştır. Bunun yanında millet şuurunun ve millet olma duygusunun kuvvetlenmesi ise ancak Türk kültürünün, Türk tarihinin milli bir zemine oturtulmasının gerçekleştirilmesi ile başarıya ulaşacağına inanmaktadır. Atatürk’e göre Türkiye Cumhuriyeti’nin temeli kültürdür. Ayrıca Milli birlik ve beraberliğin gerçekleşmesi için Türkiye Cumhuriyeti Devleti çatısı altında toplanan insanların önce ne oldukları bilincine varmaları hangi ortak kültürden geldiklerini bilmeleri lazımdır. Bugün Türkiye Cumhuriyeti’nin bütün vatandaşları; hangi dinden, hangi mezhepten gelirse gelsin birlik ve beraberlik içinde hepsi Türktür. Bu anlayış ise Türk milliyetçiliğinin temelini oluşturmaktadır (33).

Sonuç olarak da şunları vurgulamakta fayda mülahaza ediyorum; buraya kadar yapmış olduğumuz açıklamalarımızda, Atatürk’ün Milli Egemenlik, Milli Bağımsızlık ve Milli Birlik ve Beraberlik anlayışının Cumhuriyet idaresine dönüşmesi ve onun tarihi gelişimi üzerinde durulmuştur. Fakat bizim esas olarak söylemek istediğimiz konunun özü şudur; Atatürk’te Milli Birlik için Milli Egemenlik esastır. Bunlarında gerçekleşme yolu ise Tam Bağımsızlık ilkesinden geçmektedir. Bu duruma göre, Milli Hakimiyet ise, birlik, dirlik bütünlük içinde ebed-müddet Türk devleti ülküsü için yaşamak, dolayısıyla ülkeyi parçalamak, milleti bölmek isteyenlere; kökü nereden

gelirse gelsin bölücü ve gerici akımlara, ayrılıkçı güçlere ve onların yerli ve yabancı işbirlikçilerine karşı var gücüyle direnme şuurudur, yegane kurtuluş gücü ve kaynağıdır (34).

Öyle ki, Milli Egemenlik yolu takip edildiği takdirde devletimizin bekası ve milletimizin bütünlüğü var olacaktır. Bunlar var oldukça, Türk Milletinin Milli iradesine dayalı TBMM' i sayesinde Türkiye Cumhuriyeti de Atatürk'ün dediği gibi ilelebed payidar kalacaktır.

DİPNOTLAR

- (1) Utkan Kocatürk, **Atatürk**, Ankara, 1987, s. 62
- (2) Kemal Atatürk, **Nutuk**, C. I, İstanbul, 1982, s.14
- (3) Ali Fuat Cebesoy, **Milli Mücadele Hatıraları**, C.1. İstanbul 1953, s. 29.
- (4) Afet İnan, **Türkiye Cumhuriyet ve Türk Devrimi**, Ankara, 1977, s. 26.
- (5) K. Atatürk, **Nutuk**, C.1, s. 31
- (6) Atatürk, **a.g.e**, C.1, s.66,
- (7) Afet İnan, **a.g.e**, s. 38
- (8) Ercüment Kuran, *"Türk Tarihinde Milli Egemenlik Kavramı-1919-1924 Dönemi-" Atatürk'e Armağan*, Samsun 1988,s.24
- (9) Afet İnan, **a.g.e.**, s. 43-44
- (10) Enver Ziya Karal, **Atatürk'ten Düşünceler**, İstanbul, 1981, s. 40. A. Afetinan, **Medeni Bilgiler ve M. Kemal Atatürk'ün El Yazıları**, Ankara 1998, s. 35
- (11) Utkan Kocatürk, **Atatürk'ün Fikir ve Düşünceleri**, Ankara, 1971, s. 45
- (12) Akil Aksan, **Atatürk Der ki**, Ankara, 1986, s. 38
- (13) E. Ziya Karal, **Atatürk'ten Düşünceler**, İstanbul, 1981, s. 41
- (14) U. Kocatürk, **Atatürk**, s. 62.
- (15) Kemal Atatürk, **Nutuk**, C. II, İstanbul, 1982, s. 624
- (16) **Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri**, C. III, Ankara, 1989, s. 31; Ergun Özbudun, *"Atatürk ve Devlet Hayatı"*, **Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II (Atatürkçülük)**, Ankara, 1992, s. 39.
- (17) **Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri**, C.III, Ankara, 1989, s.79, E. Özbudun, a.g.m., s. 39
- (18) **Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri**, c. II, s. 270
- (19) Utkan Kocatürk, **Atatürk**, Ankara, 1987, S. 63-64
- (20) **Atatürk'ün Söylev Demeçleri**, C. I, Ankara, 1989, S. 243-244
- (21) Ergun Özbudun, a.g.m., s. 40.
- (22) E. Özbudun, a.g.m, s. 40
- (23) Cihat Akçakayalıoğlu, **Atatürk Komutan, İnkılapçı ve Devlet Adamı Yönleriyle**, Ankara, 1988, s. 619-620
- (24) Cihat Akçakayalıoğlu, **a.g.e**, s. 621.
- (25) Hamza Eroğlu, **Türk İnkılap Tarihi**, İstanbul, 1982, s. 455
- (26) **Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri**, C. II, S. 318.

- (27) Mehmet Alpargu, İ. Özçelik, N. Yavuz, **Türk İnkılap Tarihi ve Atatürk İlkeleri**, Ankara, 1993, s. 208
- (28) Utkan Kocatürk, **Atatürk**, s. 129.
- (29) M. Alpargu, **a.g.e.**, s. 208 - 209
- (30) **Atatürk'ün Tamim, Telgraf ve Bayannameleri IV**; Haz., Nimet Arsan, Ankara, 1964, s. 573
- (31) Cihat Akçakayalıoğlu, **a.g.e.**, s. 625
- (32) Cihat Akçakayalıoğlu, **a.g.e.**, s. 625
- (33) Refik Turan, Mustafa Safran,....., **Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi**, Ankara, 1994, s. 302 - 303
- (34) Süleyman Hatipoğlu, "*Atatürk ve Cumhuriyet*" **Güneyde Kültür**, C., 6, S. 68 (Ekim, 1994), Antakya, 1994, s.11.